

Załącznik do Uchwały Nr ..... /...../24

Rady Miejskiej w Łapach

z dnia ... marca 2024 r.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2023-2025

Opracował:

Centrum Usług Społecznych w Łapach

Łapy, marzec 2024 r.

WSTĘP

Problem przemocy domowej jest problemem interdyscyplinarnym i jako taki zasługuje nie tylko na różnorodny opis teoretyczny, ale przede wszystkim na wypracowanie różnych możliwości jego rozwiązania. Chodzi tutaj o podejmowanie przez jednostki administracji publicznej oraz lokalne organizacje pozarządowe wspólnych wysiłków prowadzących do tworzenia gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, budowania programów prewencyjnych czy wypracowania właściwych narzędzi do pracy z osobami uwięzonymi w przemoc.

Należy zauważyć, że przemoc nie dotyka jedynie ofiary i sprawcy, jej skutki odbijają się negatywnie na wszystkich członkach rodziny i jest wysoce prawdopodobne, że będą dotkliwie odczuwalne przez wiele pokoleń. Dzieci w dorosłym życiu przejmują agresywne wzory zachowań z rodziny macierzystej. Często dzieci wzrastające wśród przemocy domowej stają się jej ofiarami, gdyż doznają przemocy nie tylko wtedy gdy są bezpośrednio maltretowane lub drastycznie zaniedbywane przez rodziców lub opiekunów. Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy tylko są świadkami przemocy dorosłych.

Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym, a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia a także z ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Bardzo ważny jest fakt, że „ofiary” i „sprawcy” łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc domowa może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych.

Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga współpracy wielu instytucji, organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w skuteczny sposób przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

Gmina Łapy podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Jednym z takich działań jest powołanie i wieloletnie funkcjonowanie Zespołu

Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w ramach którego funkcjonują grupy diagnostyczno-pomocowe. Pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, pedagodzy szkolni i psychologowie spotykają się w ramach grup diagnostyczno-pomocowych i co dwa miesiące w ramach spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prezentowany Program zaktualizowano z myślą o ciągłej potrzebie inicjowania wyspecjalizowanych procesów wsparcia społecznego. Zmiana Programu wiąże się ze zmianami jakie wprowadził ustawodawca. Głównym jego celem jest realizacja zadań gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej- szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia, jak również praca ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań. Poszczególne segmenty programu zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić, jak najszerszy kontakt ze środowiskiem lokalnym, a szczególnie z rodzinami i podmiotami doświadczającymi przemocy.

Intencją programu jest także dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skutecznej i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym pakietem działań, adresowanych do sprawców.

Rozdział I

Charakterystyka problemu przemocy domowej.

1. Definicja przemocy, jej rodzaje, formy i cykle.

W literaturze tematu wymieniane są cztery terminy najczęściej używane w odniesieniu do aktów przemocy: „agresja” (aggression), „przemoc” (violence), „przymus” oraz „przemoc o charakterze przestępczym” (criminal violence).

Przemoc domowa, zwana też przemocą w rodzinie, to „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.”

Ustawa z dnia 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc jako „jedenorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące

przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej *przemocy domowej*, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Światowa Organizacja Zdrowia formułuje definicję przemocy, zgodnie z którą jest to „celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu, lub przeciwko grupie, lub społeczeństwu, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie i śmierć, ból fizyczny, zaburzenia rozwoju lub depresję”.

Formy przemocy:

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednio z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

Zaniedbanie – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych np. brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną).

Wyodrębnić można inny podział przemocy:

Przemoc aktywna – na, którą składają się głównie nadużycia. Nadużycia to opisana wcześniej przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna

Przemoc pasywna – rozumiana jako zaniedbanie, zaniechanie opieki

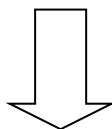
Przemoc gorąca – u jej podstaw znajdujemy furję, czyli dynamiczne i naładowane gniewem zjawisko pęknięcia tamy emocjonalnej, uruchamiające agresywne zachowanie. Furia najczęściej rozładowuje się w aktach bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowanie jakichś szkód.

Przemoc chłodna – wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Sprawca sprawia wrażenie spokojnego, zrównoważonego, a w istocie realizuje pewien plan, dąży do osiągnięcia określonego celu. Jest nastawiony na wtargnięcie w psychikę ofiary.

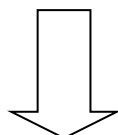
Przemoc domowa najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Można stwierdzić, że przemoc kształtuje się w oparciu o charakterystyczny schemat, który określa się mianem cyklu przemocy. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy domowej opisał pewne cykliczne pojawiające się w ich związkach zdarzenia.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy

Faza narastającego napięcia - pierwsza faza, w której sprawca jest zazwyczaj napięty, czepia się o wszystko. Skutkiem tego są drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost **napięcia**. Zaczyna pojawiać się agresja. Energia osoby doznającej przemocy domowej jest skoncentrowana na wszystkich możliwych działaniach mogących zapobiec kolejnej awanturze.

Faza ostrej przemocy - druga faza, w której następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, jest gwałtowny. Znajduje w zachowaniu osoby doznającej przemocy domowej pretekst dla siebie, wywołuje awanturę używając poza przemocą fizyczną, również innych jej form. Niezależnie od tego jak się stara – wściekłość sprawcy coraz bardziej narasta.

Faza miodowego miesiąca - trzecia faza, sprawca okazuje skruchę i miłość zwłaszcza, gdy ofiara ujawni prawdę na zewnątrz. Sprawca zachowuje się tak, jak ofiara sobie tego życzy, przeprosza oraz obiecuje poprawę. Do przeprosin sprawca często dołącza prezenty. Sprawca i ofiara zachowują się, jak świeżo zakochana para.

2. Podstawy prawne programu:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177),
- Ustaw z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej(Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2152 z późn. zm.),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 Nr poz. 1870).

Do zadań własnych gminy zgodnie z art. 6, ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lica 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rozdział II

Diagnoza Problemów społecznych na terenie gminy Łapy.

1. Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Pracę socjalną świadczy osoba posiadające kwalifikacje pracownika socjalnego. Należy podkreślić szczególną rolę tego zawodu, jako zawodu zaufania społecznego, pracownik socjalny ma dostęp do szczególnie chronionych danych osobowych. Udziela on pomocy w przewycięzaniu różnorodnych problemów ludzkich, co wymaga dużego zaangażowania oraz odpowiedzialności. Obok osób i rodzin praca socjalna kierowana jest do społeczności lokalnej.

Realizacja pracy socjalnej w latach 2019-2022. Dane CUS.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	1016	907	833	668
Liczba osób w rodzinie	2297	1930	1764	1364

Analiza rodzin objętych pomocą Centrum Usług Społecznych w Łapach w 2022 roku, jako powody przyznania pomocy podaje:

- Ubóstwo: 489 rodzin
- Bezrobocie: 483 rodzin
- Długotrwała lub ciężka choroba: 339 rodzin
- Niepełnosprawność: 200 rodzin
- Potrzeba ochrony macierzyństwa 124 rodzin
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: 103 rodzin
- Sytuacja kryzysowa: 24 rodzin
- Alkoholizm: 28 rodzin
- Narkomania: 3 rodziny
- Bezdomność: 14 rodzin

W roku 2022 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej wpłynęło 41 formularzy „Niebieska Karta –A”, a 32 „Niebieskich Kart- A” wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”. Najwięcej formularzy „Niebieska Karta - A” wypełnili przedstawiciele Policji - 36, pięć procedur wszczętych zostało przez jednostki pomocy społecznej, ochrony zdrowia i GKRPA.

Dane pokazują, iż Niebieskie Karty najczęściej sporządzała Policja, gdyż to ona jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc domową i wszczynającą procedurę. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Zespół Interdyscyplinarny, któremu obsługę organizacyjno- techniczną zapewnia CUS w Łapach. Kolejnym etapem jest powołanie grupy diagnostyczno-pomocowej przez ZI. Grupy diagnostyczno-pomocowe podczas dokonywania rozeznania w sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę podejmują szereg działań.

Są to m.in. działania polegające na :

- motywowaniu do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- podjęciu terapii małżeńskiej lub rodzinnej,
- przydzieleniu asystenta rodziny,
- monitorowaniu sytuacji rodziny przez dzielnicowego i pracownika socjalnego,
- kierowanie osób, które nadużywają alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- motywowaniu do podjęcia terapii uzależnień,
- przeprowadzanie rozmów motywująco- wspierających,
- przeprowadzanie rozmów informacyjno- pouczających.

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego w 2022 roku odbyły się cztery posiedzenia i 95 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych.

Z danych **Komisariatu Policji** w Łapach za rok 2022 przedstawionych w „Raporcie o stanie Gminy Łapy za 2022r.” wynika, iż priorytetowym zadaniem Policji w Łapach jest poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Łapy. Podobnie, jak w ubiegłych latach, tak i w 2022 roku najbardziej zagrożonym przestępczością obszarem na terenie gminy jest miasto Łapy, które skupia znaczną część mieszkańców gminy. Najbardziej zagrożoną grupą społeczną są osoby starsze, które od wielu lat są w zainteresowaniu oszustów. Wykorzystywany jest ich podeszły wiek, bezradność, ufność i naiwność. Najczęściej używane metody to: na wnuczka, policjanta czy pracownika administracji. Głównie na terenie Osiedli domków jednorodzinnych, parkingów osiedlowych i siedzib firm dochodzi do zdarzeń kryminalnych.

TABELA: Przestępstwa występujące w Gminie Łapy w latach 2020 – 2022.

KATEGORIA PRZESTĘPSTWA	2020	2021	2022
Kradzież z włamaniem	8	6	16
Kradzież mienia	11	8	18
Groźby karalne	2	5	4
Zniszczenie mienia	5	5	13
Znęcanie się nad rodziną	4	6	11
Nietrzeźwi kierowcy	24	34	35
Oszustwa	19	24	29

Pobicia	0	0	2
Uszkodzenia ciała	3	4	9
Posiadanie substancji zabronionych	11	3	17
Wypadki	6	3	6
Alimenty	10	9	32
Inne	26	31	21
RAZEM:	129	138	213

W latach 2020 – 2022 najczęściej występującymi przestępstwami były: nietrzeźwi kierowcy, oszustwa, alimenty, kradzieże i kradzieże z włamaniem, posiadanie substancji zabronionych. W 2022 roku na terenie Gminy Łapy przeprowadzono 213 postępowań.

Do interwencji funkcjonariuszy Policji pracujących na terenie Gminy Łapy w 2022r. dochodziło zarówno w miejscach publicznych, jak i w domach. Następnie, jeżeli zachodziła taka potrzeba dzielnicowi wspólnie z Zespołem Interdyscyplinarnym obejmowali dozorem procedury „Niebieskie Karty” rodziny, w których to dochodziło do przemocy, a jeżeli osoby te nadużywały alkoholu kierowane były na leczenie odwykowe. W 2022 r. funkcjonariusze Policji interweniowali 2234 razy, a 37 rodzin zostało objętych procedurą „Niebieskiej Karty”. Zgodnie z przekazanymi danymi jest to najmniejsza liczba interwencji i założonych „Niebieskich Kart” od 2020r., chociaż spadek ten nie jest znaczny.

TABELA: Ilość interwencji i liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty.

KATEGORIA WYKROCZEŃ	2020	2021	2022
ILOŚĆ INTERWENCJI	2560	2428	2234
LICZBA RODZIN OBJĘTA PROCEDURĄ NIEBIESKIEJ KARTY	41	48	37

Jak wynika z danych przekazanych przez **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach** w 2022 roku podczas posiedzeń podzespołu ds. kontroli punktów sprzedaży alkoholu, zaopiniowano 7 wniosków w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Odnotowano, iż u 9 osób wezwanych na posiedzenia komisji w sprawie nadużywania alkoholu prowadzona była jednocześnie procedura „Niebieskiej Karty”.

Wnioski, które wpływają do GKRPA w Łapach najczęściej są wnioskami składanymi przez Policję.

W roku 2022 odbyło się 10 posiedzeń podzespołów ds. rozmów z wezwanymi osobami, ogółem wezwano 57 osób, w tym 4 członków rodziny osób uzależnionych. Na posiedzeniach GKRPA przeprowadzono rozmowy interwencyjne, motywujące jak i podjęto tematy szkodliwości picia napojów alkoholowych i środków odurzających. Osobom uzależnionym proponowano skorzystanie z punktu poradnictwa specjalistycznego w CUS w Łapach tj. wsparcie psychologa lub terapeuty ds. uzależnień. Do Gminnej Komisji należy także kierowanie/ udzielanie informacji o miejscach podjęcia terapii odwykowej. Zostały przeprowadzone badania przez biegłych psychologa i psychiatrę oraz wydane opinie w przedmiocie uzależnienia w stosunku do 11 osób. Ostatnim etapem w procesie działania GKRPA jest wysłanie wniosku do sądu o sądowe zobowiązanie do leczenia.

Dane przekazane przez GKRPA w Łapach wskazują, iż rodziny z Gminy Łapy zmagające się z problemem alkoholowym bardzo często borykają się również z problemem przemocy domowej w swoich rodzinach. Dlatego też ważna jest współpraca pomiędzy GKRPA w Łapach a Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Łapach i podejmowanie działań profilaktycznych mających na celu zapobieganiu uzależnieniom, a w konsekwencji tego również przeciwdziałaniu przemocy domowej.

2. Badanie ankietowe mieszkańców

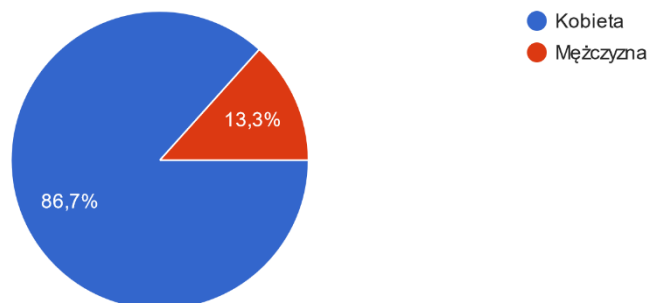
Badanie ankietowe przeprowadzono w lipcu/sierpniu 2023 roku. Informacja o ankiecie, dostępna była na stronie internetowej Gminy Łapy i Centrum Usług Społecznych w Łapach. W ankiecie wzięło udział 60 osób.

Wśród osób biorących udział w ankiecie 57 % stanowią kobiety, 19% mężczyźni.

Wykres 1. Płeć

Płeć:

60 odpowiedzi

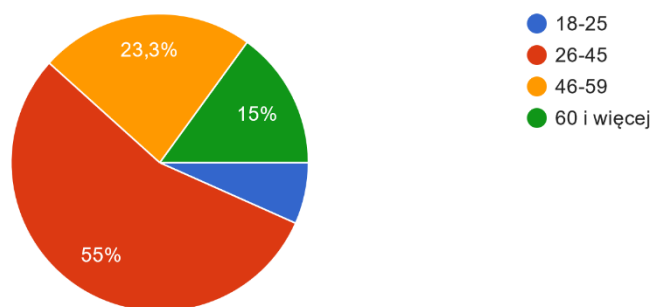
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Struktura wieku kształtuje się następująco, 6,7% stanowią ankietowani w wieku 18-25 lat, 55% osoby w wieku 26-45 lat, 23,3% osoby w wieku 46-59 lat, 15% ankietowani w wieku 60+.

Wykres 2. Wiek

Wiek:

60 odpowiedzi

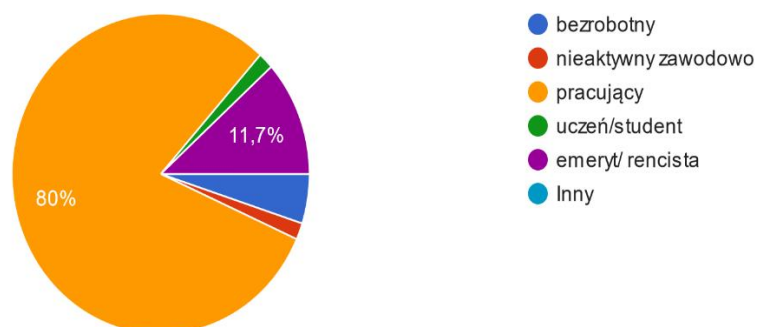
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Kolejne pytanie dotyczyło statusu zawodowego i wieku ankietowanych. Wyniki przedstawiają dwa następujące diagramy.

Wykres 3. Status zawodowy ankietowanych

Status zawodowy

60 odpowiedzi

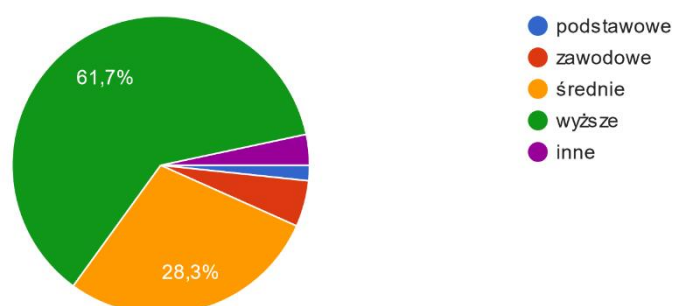

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wykres 4. Wykształcenie

Wykształcenie :

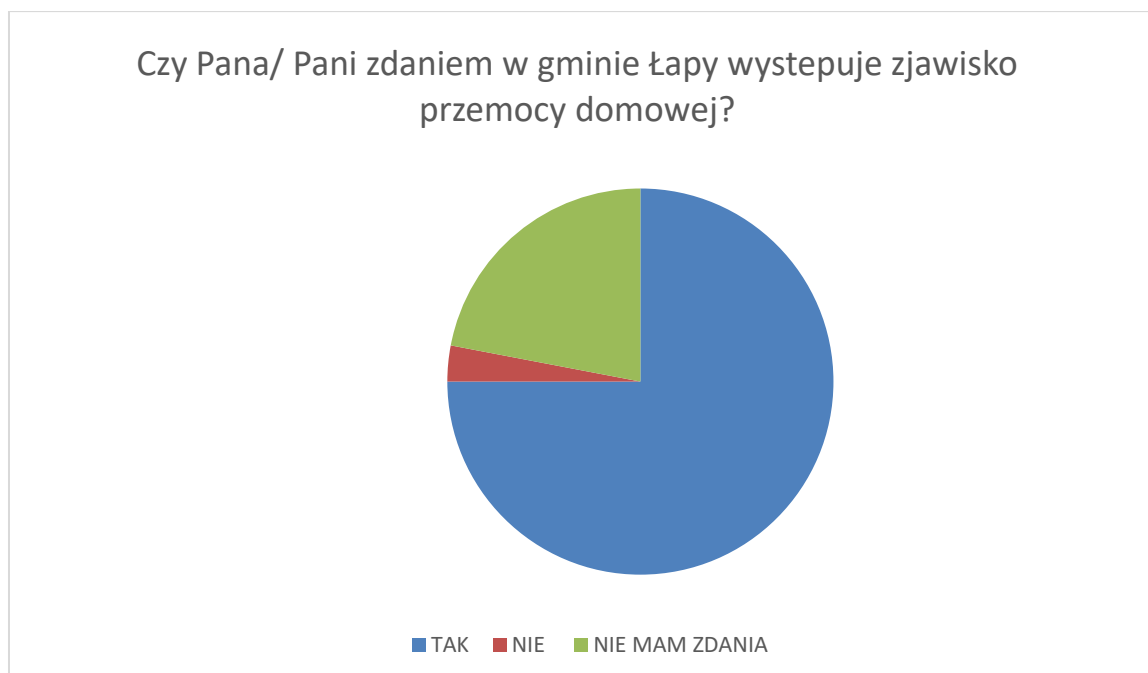
60 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Według osób biorących udział w ankiecie na zadane pytanie: Czy Pana/Pani zdaniem w gminie Łapy występuje zjawisko przemocy domowej?: 75 % uważa, że przemoc występuje na terenie Gminy Łapy, 3% że przemoc nie występuje, 22% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 5. Czy Pana/Pani zdaniem w gminie Łapy występuje zjawisko przemocy domowej?

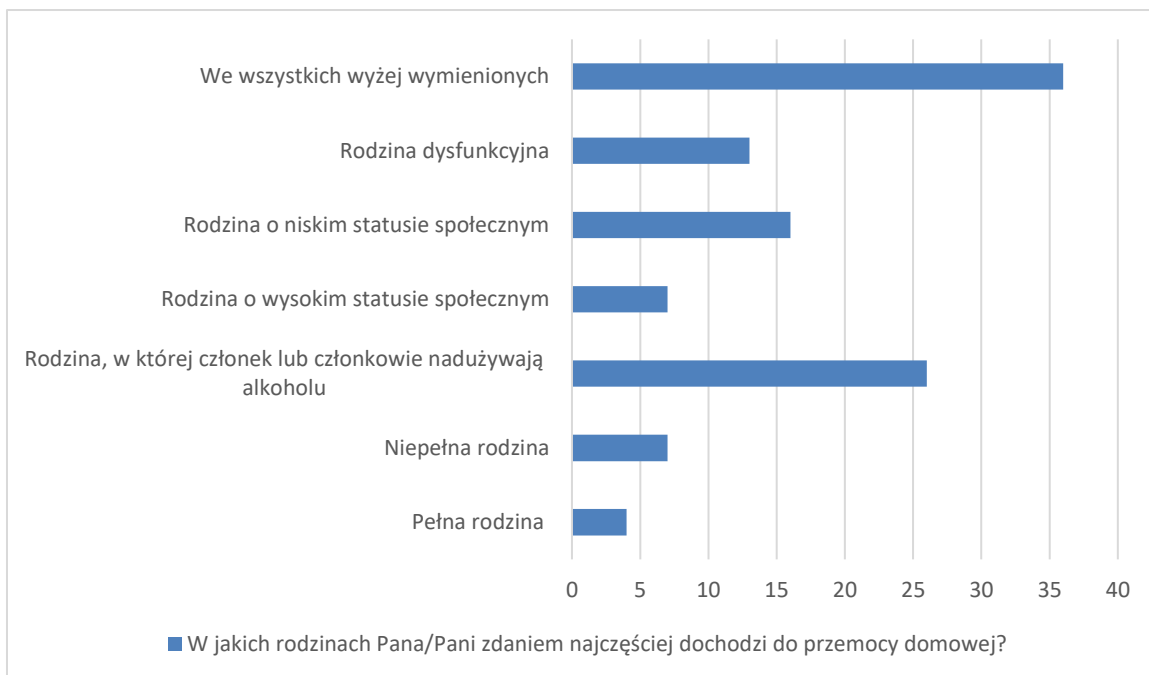

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

W kolejnym pytaniu ankietowani, zostali zapytani: „Czy Pana/Pani zdaniem przemoc domowa to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać?” Jak wynika, z odpowiedzi 99% badanych uważa, że przemoc nie jest sprawą prywatną.

Wykres 6. W jakich rodzinach Pana/Pani zdaniem najczęściej dochodzi do przemocy domowej?

Według wyników, które prezentuje wykres 6 ankietowani uważają, że najczęściej do przemocy domowej dochodzi w rodzinach, gdzie jest problem z nadużywaniem alkoholu, a także w rodzinach o niskim statusie społecznym. Większość zaznaczyła jednak, że może dotyczyć to wszystkich wymienionych rodzin.

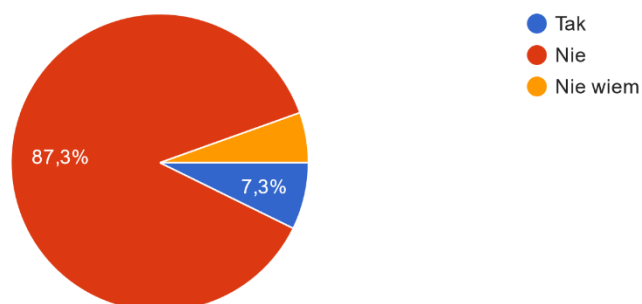

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Kolejne odpowiedzi ukazują, iż prawie 90% badanych jest przeciwnych stosowaniu kar fizycznych.

Wykres 7. Czy jest Pan/Pani za stosowaniem kar fizycznych?

Czy jest Pan/Pani za stosowaniem kar fizycznych?
55 odpowiedzi

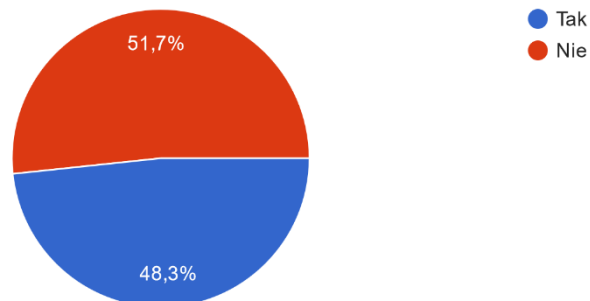
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Respondenci zostali również zapytani, czy kiedykolwiek był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej?

Wykres 8. Czy kiedykolwiek był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej?

Czy kiedykolwiek był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej?:

60 odpowiedzi

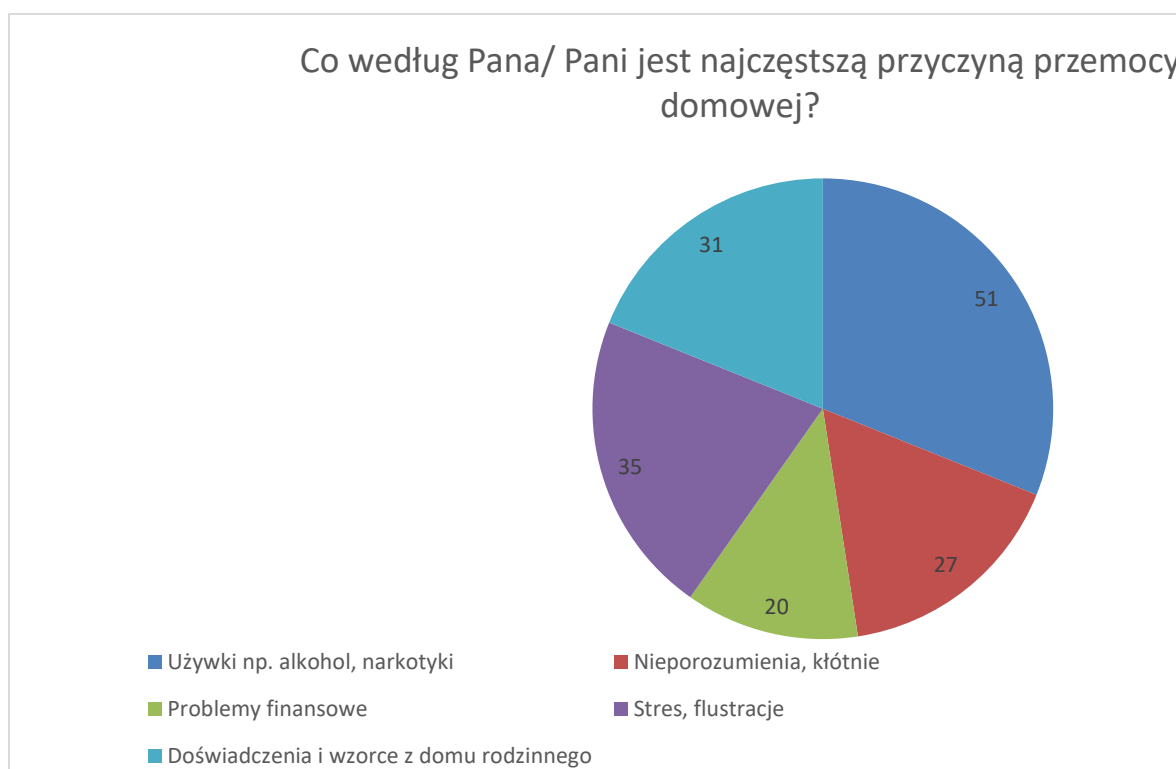

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Jak wynika, z danych Zespołu Interdyscyplinarnego najczęściej procedura „Niebieska Karta” zostaje wszczęta, gdy domniemany sprawca jest pod wpływem alkoholu. Wtedy też dochodzi do największej liczby interwencji Policji. Wiąże się to z następnym pytaniem skierowanym do ankietowanych. Pytanie było wielokrotnego wyboru i dotyczyło najczęstszych przyczyn przemocy domowej.

Wykres 9. Co według Pana/Pani jest najczęstszą przyczyną przemocy domowej?

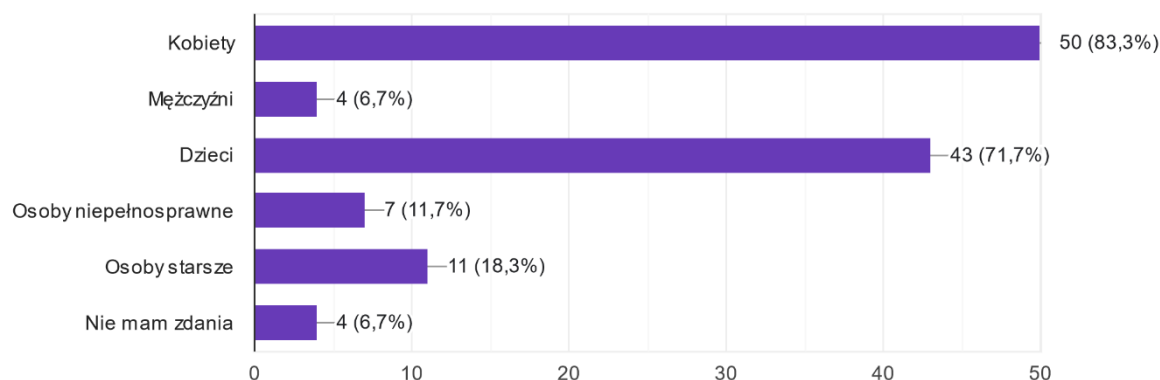
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wszystkie statystyki, także wyniki przeprowadzonej ankiety jednoznacznie twierdzą, iż najczęściej kobiety i dzieci są osobami doznającymi przemocy domowej co przedstawia poniższy diagram.

Wykres 10. Kto według Pana/Pani najczęściej pada ofiarą przemocy domowej?

Kto według Pana/Pani najczęściej pada ofiarą przemocy domowej?:

60 odpowiedzi

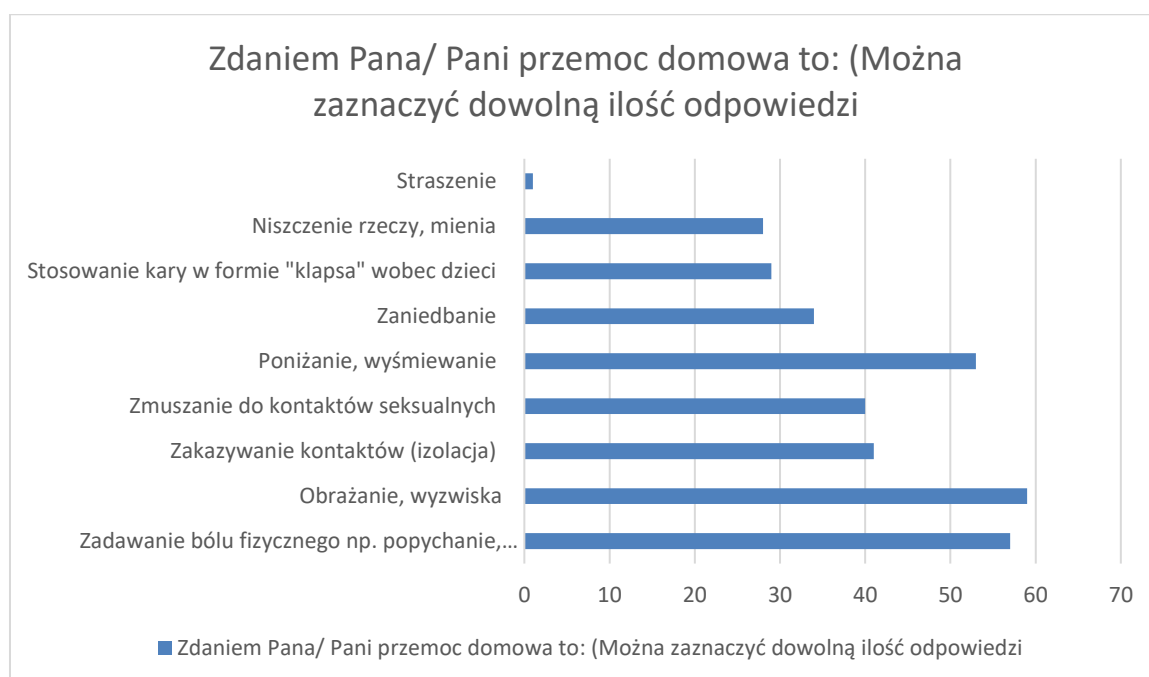

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

W następnym pytaniu zapytano, kto jest najczęściej sprawcą przemocy domowej. Ponad 71% wskazało mężczyznę, a tylko 8% kobietę, 22% nie potrafiło wskazać odpowiedzi.

Tworząc ankietę zależało nam na uzyskaniu informacji, czym jest przemoc. Kolejne pytanie miało zobrazować ten problem.

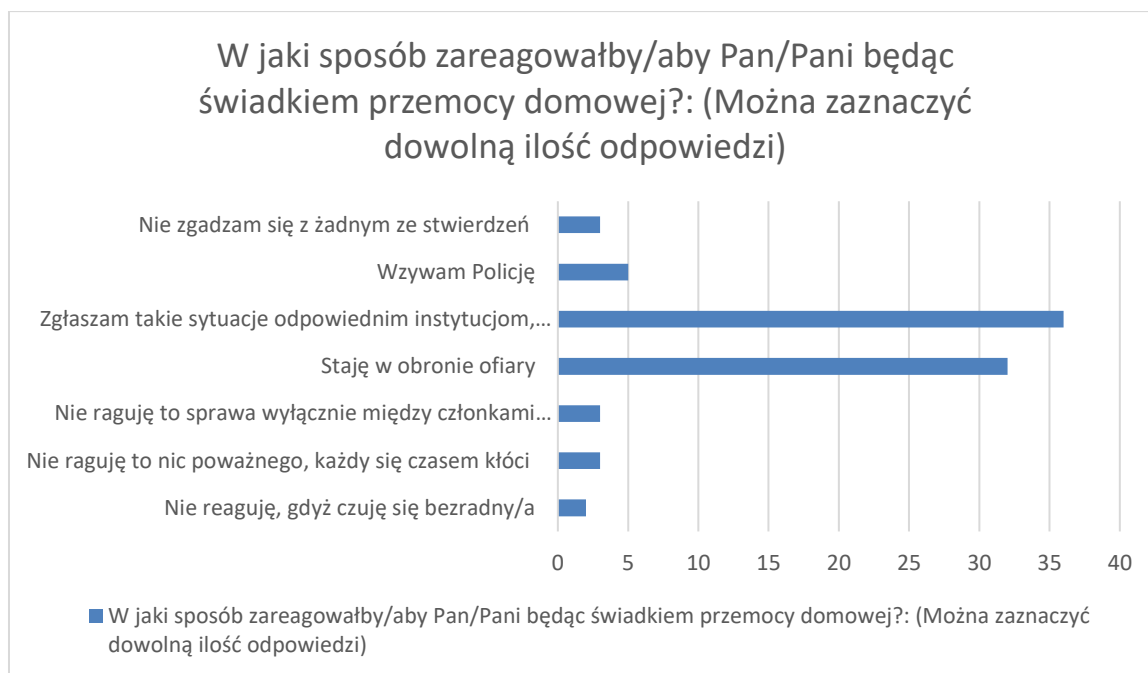
Wykres 11. Zdaniem Pana/ Pani przemoc domowa to: (Można zaznaczyć dowolną ilość odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Prawie 100% badanych za przemoc uważa obrażanie i wyzwiska, poniżanie, zadawanie bólu fizycznego. Ponad 65% ankietowanych za przemoc uważa niszczenie mienia, zmuszanie do kontaktów seksualnych czy stosowanie kary w formie „klapsa” wobec dzieci. Widzimy tu dużą świadomość społeczną, dotyczącą „pojęcia” przemocy domowej.

Wykres 12. W jaki sposób zareagowałby/aby Pan/Pani będąc świadkiem przemocy domowej?: (Można zaznaczyć dowolną ilość odpowiedzi)

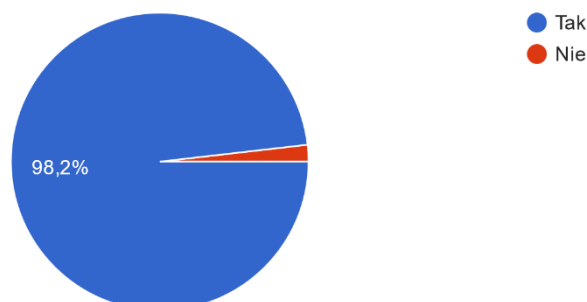

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Prawie 100% badanych uważa, że można wychować dziecko bez bicia.

Wykres 13. Czy Pana/ Pani zdaniem można wychować dziecko bez bicia?

Czy Pana/Pani zdaniem można wychować dziecko bez bicia?
55 odpowiedzi

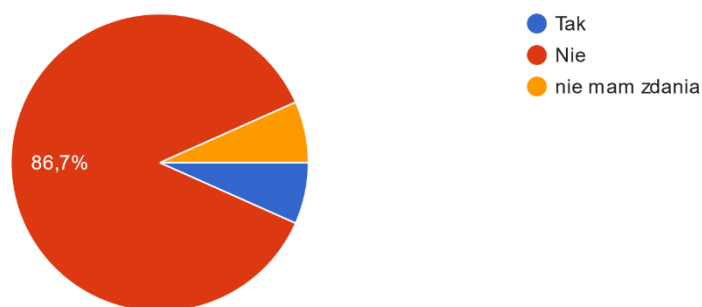

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali zapytani: „Czy w Pana/ Pani rodzinie występuje przemoc?”. Zdecydowana większość twierdzi, iż w ich rodzinie przemoc nie występuje. Niepokojący jest fakt, iż cztery osoby zaznaczyły odpowiedź twierdzącą.

Wykres 14. Czy w Pana/ Pani rodzinie występuje przemoc?

Czy w Pana/Pani rodzinie występuje przemoc? :
60 odpowiedzi

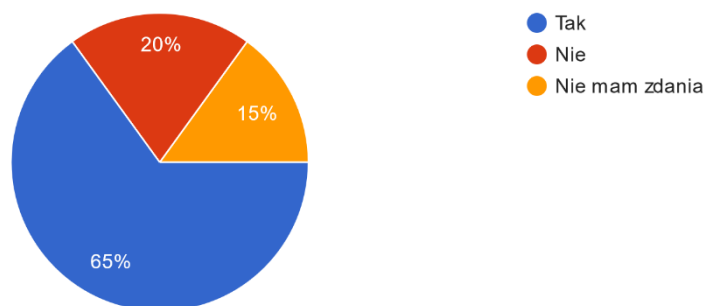

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych 65% osób twierdzi, iż ofiara przemocy jest w stanie odejść od sprawcy. 20% uważa, że nie, a 15% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 15. Czy Pana/ Pani zdaniem ofiara przemocy jest w stanie odejść od sprawcy?

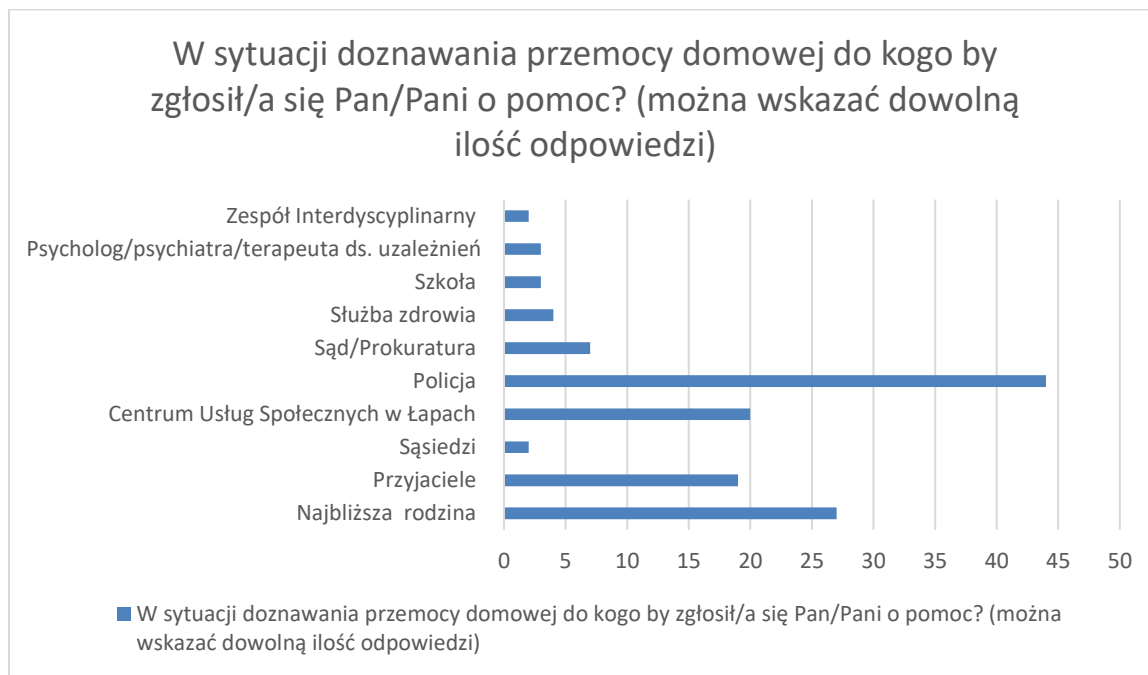
Czy Pana/Pani zdaniem ofiara przemocy jest w stanie odejść od sprawcy?:
60 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Respondenci zostali zapytani „W sytuacji doznawania przemocy domowej do kogo by zgłosił/a się Pan/Pani o pomoc? (można wskazać dowolną ilość odpowiedzi)?”. Wyniki ukazuje kolejny wykres.

Wykres 16. W sytuacji doznawania przemocy domowej do kogo by zgłosił/a się Pan/Pani o pomoc? (można wskazać dowolną ilość odpowiedzi)

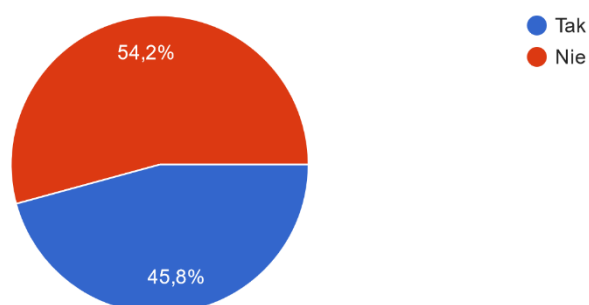
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wyniki odpowiedzi przedstawionych w tym pytaniu ukazują, iż Policja cieszy się dużym zaufaniem społecznym. Ankietowani szybciej przemoc zgłosili by Policji, niż najbliższej rodzinie czy przyjaciołom.

Ponad połowa respondentów, nie słyszała o Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Łapach, jest to niewątpliwie niepokojący wynik. Wiąże się to z następnymi pytaniami, gdyż prawie wszyscy badani uważają, że potrzebna jest edukacja społeczna odnośnie przemocy domowej.

Wykres 17. Czy słyszał/a Pan/Pani o Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w gminie Łapy?

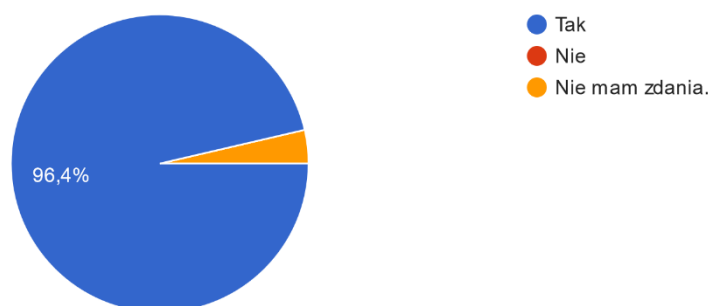
Czy słyisał/a Pan/Pani o Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w gminie Łapy :
59 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wykres 18. Czy uważa Pan/Pani, że potrzebna jest edukacja społeczna dotycząca zjawiska przemocy domowej ?

Czy uważa Pan/Pani, że potrzebna jest edukacja społeczna dotycząca zjawiska przemocy domowej ?
55 odpowiedzi

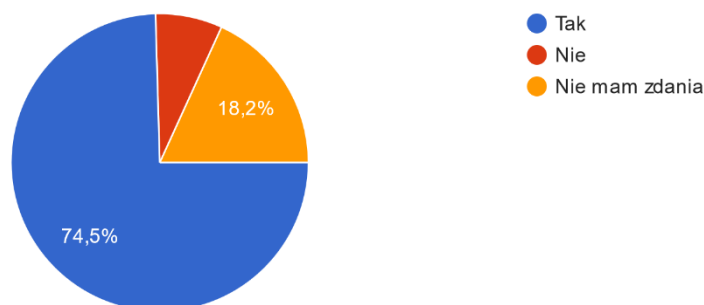
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Według wyników, które prezentuje wykres 17, $\frac{3}{4}$ ankietowanych uważają, iż na terenie Gminy Łapy powinien powstać Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Wykres 19. Czy Pani/ Pana zdaniem na terenie Gminy Łapy powinien powstać Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)?

Czy Pani/ Pana zdaniem na terenie Gminy Łapy powinien powstać Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)?

55 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Z analizy uzyskanych danych ilościowych i jakościowych wyłonił się obraz wskazujący, na fakt, iż zjawisko przemocy domowej występuje głównie w rodzinach z problemem alkoholowych. Badania dowiodły również, iż wśród mieszkańców Gminy Łapy jest dość wysoka świadomość dotycząca „Przemocy domowej”. Jak wynika z przeprowadzonego badania głównymi osobami doznającymi przemocy domowej są kobiety i dzieci, a stosowana wobec nich przemoc nie jest tylko kwestią prywatną tych rodzin. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż większość ankietowanych uważa Policję jako główną instytucję do której należy się zgłosić w przypadku doznawania przemocy domowej. Niepokojące jest to, iż wśród społeczeństwa jest niska świadomość na temat funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Realizatorami działań interwencyjnych, przewidzianych w Gminnym Programie, są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego/ **grup diagnostyczno - pomocowych**. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, powołanego przez Burmistrza Łap, wchodzi przedstawiciele: Centrum Usług Społecznych w Łapach, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych i społecznych.

ZADANIA ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO:

- integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów,
- diagnozowanie problemu przemocy w domowej,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową.

3. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne nagłaśniające problem przemocy, - zjawisko przemocy rozpowszechnione w mediach, - zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów: Centrum Usług Społecznych w Łapach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pedagogów, Policji oraz Ośrodków Zdrowia w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny zwłaszcza uwikłanej w przemoc, 	<ul style="list-style-type: none"> - zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane stereotypy, - brak zainteresowania programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową, - zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych i dzielnicowych umożliwiającą skuteczną pracę socjalną z rodzinami, - zbyt mała dostępność specjalistów, psychologa, terapeuty rodzinnego, - zbyt mała ilość mieszkań socjalnych,

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zmiana postaw społecznych, obalenie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, - zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy domowej, 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, - niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej,

<p>- stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,</p> <p>- zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową.</p>	<p>- zbyt rozbudowana sprawozdawczość pochłaniająca zbyt wiele czasu osób pomagających,</p>
---	---

4. Rekomendacje do działań:

- współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,
- prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach wynikających z przemocy domowej,
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne,
- prowadzenie kampanii społecznych, oraz tworzenie informatorów informacyjnych o możliwości uzyskania wsparcia,
- podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w grupach korekcyjno-edukacyjnych,

Rozdział III.

Realizacja programu.

1. KOORDYNATOR PROGRAMU.

Koordinatorem Programu jest Centrum Usług Społecznych w Łapach.

2. REALIZATORZY PROGRAMU.

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej i powoływane grupy diagnostyczno-pomocowe.
- 2) Centrum Usług Społecznych w Łapach.
- 3) Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział IV.

Cele i działania programu.

1. Cel główny Programu.

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy domowej i problemów z nim związanych na terenie Łap.

2. Cele szczegółowe.

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową,
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową,
- 4) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele szczegółowe oraz działania służące ich osiągnięciu zawarte są w Tabeli.

Tabela. Cele i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Łapach lata 2023-2025

1. Cel szczegółowy: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy.	– liczba opracowanych diagnoz.	– CUS, – Zespół Interdyscyplinarny,	2023
1.2. Organizowanie profesjonalnych szkoleń związanych z tematyką przemocy domowej dla konkretnych grup odbiorców.	– liczba szkoleń, – liczba uczestników.	– CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – KP Łapy.	2023-2025
1.3. Realizowanie projektów edukacyjno-informacyjnych dla dorosłych, młodzieży, dzieci z zakresu zjawiska przemocy w domowej.	– liczba projektów, – liczba uczestników.	– CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – organizacje pozarządowe, – KP Łapy, – placówki oświatowe.	2023-2025

1.4. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych służących wzmocnieniu wychowawczych i opiekuńczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek prowadzących poradnictwo, – liczba osób objętych poradnictwem, – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – organizacje pozarządowe, – placówki oświatowe. 	2023-2025
1.5. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych w sytuacjach ujawnienia przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objęta pomocą. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – KP Łapy, – organizacje pozarządowe, – placówki oświatowe, – GKRPA. 	2023-2025
2. Cel szczegółowy: Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.			
Obszar: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
2.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	<ul style="list-style-type: none"> – liczba posiedzeń Zespołu, – liczba osób objętych pomocą Zespołu, – liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych, – liczba posiedzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – grupy diagnostyczno-pomocowe. 	2023-2025
2.2. Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” A, 	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Interdyscyplinarny, – grupy diagnostyczno-pomocowe, 	2023-2025

	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemy, – liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – KP Łapy, – placówki oświatowe, – GKRPA, – ochrona zdrowia. 	
2.3. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy, w tym medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – organizacje pozarządowe, – placówki oświatowe. 	2023-2025
2.4. Udzielanie pomocy socjalnej, finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych pomocą. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, 	2023-2025
2.5. Organizacja i realizacja pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób dotkniętych przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek udzielających pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny, – organizacja pozarządowa będąca członkiem ZI. 	2023-2025
2.9. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom krzywdzonym w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie zagrożenia życia lub zdrowia w 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS. 	2023-2025

	związku z przemocą domową z art. 12a.		
3. Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową			
Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
3.1. Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” A, – liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy, – liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Interdyscyplinarny , – grupy diagnostyczno-pomocowe, – KP Łapy. 	2023-2025
3.2. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową nadużywających lub/i uzależnionych od alkoholu.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wniosków , które wpłynęły do GKRPA dotyczących osób stosujących przemoc domową, – liczba osób, które podjęły terapię lub leczenie odwykowe, – liczba spraw skierowanych do biegłych i liczba wniosków skierowanych do Sądu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Interdyscyplinarny, – grupy diagnostyczno-pomocowe, – CUS, – GKRPA, – KP Łapy. 	2023-2025
3.3. Organizowanie pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób skierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych / psychologiczno-terapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny. 	2023-2025

	– Liczba osób stosujących przemoc domową korzystających z pomocy psychologicznej i terapeutycznej		
4. Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.			
Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
4.1. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, poprzez organizowanie i udział w szkoleniach, konferencjach, superwizji.	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj i liczba szkoleń, – liczba uczestników szkoleń, – liczba konferencji i seminariów, – liczba uczestników konferencji, i seminariów, superwizji. 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny. 	2023-2025
4.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji oraz udostępniania materiałów edukacyjnych i informacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj i liczba szkoleń, warsztatów i konferencji – liczba uczestników szkoleń, warsztatów i konferencji 	<ul style="list-style-type: none"> – CUS, – Zespół Interdyscyplinarny. 	2023-2025

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

CUS - Centrum Usług Społecznych w Łapach

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach

KP Łapy – Komisariat Policji w Łapach

Zespół – Zespół Interdyscyplinarny ds. Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Łapach

Rozdział V

Finansowanie, ewaluacja, monitorowanie i sprawozdawczość.

Zakłada się, że działania określone w Programie finansowane będą:

- 1) ze środków własnych gminy,
- 2) ze środków zewnętrznych pozyskanych przez gminę, w tym w ramach programów rządowych,
- 3) ze środków zewnętrznych pozyskanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Łapy na lata 2023 – 2025 jest koordynowany przez Centrum Usług Społecznych w Łapach. Program monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Łapach. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji programu realizatorzy składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Centrum Usług Społecznych w Łapach. CUS w Łapach przedkłada Radzie Miejskiej w Łapach sprawozdanie z realizacji programu do 30 marca każdego roku.

Narzędzia ewaluacji Programu:

- Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Programu.
- Systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności.
- Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.